

Sygn. akt II KK 183/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Zbigniew Puzkarski (sprawozdawca)

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **M. S.**

skazanego z art. 207 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 23 lipca 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 27 lutego 2015 r.,

uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. zawierającej rozstrzygnięcie o karze łącznej pozbawienia wolności oraz środka karnym orzeczonym na podstawie art. 41 a § 1 k.k. i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.

UZASADNIENIE

Prokurator zarzucił M. S. popełnienie trzech przestępstw, a to:

1. z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
2. z art. 207 § 1 k.k.;
3. z art. 288 § 1 k.k.

W dniu 27 lutego 2015 r. na rozprawie przed Sądem Rejonowym w W. oskarżony przyznał się do zarzucanych mu czynów, a jego obrońca złożył wniosek o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego i wymierzenie mu kar:

- za pierwszy czyn - roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności;
- za drugi czyn - 8 miesięcy pozbawienia wolności;
- za trzeci czyn - 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Nadto wystąpił o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody w kwocie 1.000 zł oraz zasądzenia na rzecz oskarżycielki posiłkowej kwoty 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za wyrządzoną jej krzywdę. Oskarżony przyłączył się do wniosku obrońcy, zaś obecni prokurator, oskarżycielka posiłkowa oraz jej pełnomocnik oświadczyli, że nie sprzeciwiają się wnioskowi.

W związku z tym, na podstawie art. 387 § 2 k.p.k. Sąd przychylił się do wniosku i w wymienionej dacie wydał wyrok skazujący M. S. (sygn. akt [...]), wymierzając mu za przypisane przestępstwa uzgodnione kary oraz środki karne. Nadto na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności oraz na mocy art. 41a § 1 k.k. orzekł zakaz kontaktowania się M. S. z pokrzywdzoną, jak i jej synem.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 7 marca 2015 r.

Kasację od powyższego wyroku wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny, zaskarżając go w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i środku karnym, na korzyść skazanego. Zarzucił :

„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa karnego procesowego, to jest art. 387 § 1 i § 2 k.p.k., polegające na wymierzeniu M. S. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności oraz orzeczenie na podstawie art. 41a § 1 k.k. środka karnego w postaci zakazu

komunikowania się z określonymi osobami, mimo, że złożony na rozprawie w dniu 27 lutego 2015 roku wniosek oskarżonego o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu kary bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, nie przewidywał orzeczenia kary łącznej i środka karnego”.

Podnosząc ten zarzut, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.

Pełnomocnik z urzędu oskarżycielki posiłkowej złożył odpowiedź na kasację, wnosząc o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, niezapłaconych w całości ani w części. Wywodził, nadmieniając, że odnotował to również Prokurator Generalny, iż ustawa nie nakazuje wprost konieczności przedstawienia przez oskarżonego propozycji co do wymiaru kary łącznej, a w takim razie żadne uchybienie procesowe sądu pierwszej instancji w tym zakresie nie nastąpiło. Kara łączna w żaden sposób nie zdecydowała również o realnym stopniu represji karnej i nie pogorszyła sytuacji oskarżonego, skoro została orzeczona w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności, gdy suma kar zaproponowanych przez oskarżonego za poszczególne przestępstwa wynosiła 2 lata i 4 miesiące pozbawienia wolności. Orzekając karę łączną, sąd pierwszej instancji nie wykroczył zatem poza granice ugody z oskarżonym. Odnosząc się do zarzutu orzeczenia środka karnego na podstawie art. 41a § 1 k.k., wspomniany pełnomocnik stwierdził, że był on przedmiotem porozumienia pomiędzy stronami, a jedynie pominięto tę okoliczność w protokole rozprawy. Nawiązując do odnotowanego w uzasadnieniu kasacji faktu niewskazania okresu, na jaki wspomniany środek karny został orzeczony, pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wyraził pogląd, że uchybienie to nie ma istotnego wpływu na treść wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Inaczej niż uważa to pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej, kasacja jest oczywiście zasadna, gdy wskazuje na rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przez Sąd *meriti* art. 387 § 1 i § 2 k.p.k. i w związku z tym na wadliwość wydanej wobec M. S. tej części wyroku, która zawiera rozstrzygnięcia o karze i środku karnym. Należy przy tym przyjąć, mając na uwadze treść podniesionego zarzutu, że skarżący ma na myśli rozstrzygnięcia o karze łącznej

oraz o środkiem karnym wymierzonym na podstawie art. 41a § 1 k.k. i w tym zakresie skarży wyrok oraz domaga się jego uchylecia.

Niewniesienie apelacji przez oskarżonego zdaje się świadczyć, że zaakceptował on orzeczenie o karze łącznej oraz o wspomnianym środku karnym, nie zmienia to jednak faktu, że sąd, orzekając przy zastosowaniu art. 387 k.p.k., nie miał prawa zamieścić w wyroku rozstrzygnięć, zwłaszcza o charakterze represyjnym, na które wcześniej oskarżony nie wyraził zgody. Potwierdza to bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego wydawane na tle tego przepisu oraz art. 335 k.p.k. i nie ma powodu, by wyłączyć z tej reguły orzekanie o karze łącznej. Choćby rzeczywiście wspomniane przepisy wprost o niej nie mówią, to nie sposób przyjąć, że w ogóle nie dopuszczają możliwości uzgodnienia orzeczenia wymierzającego karę łączną w wypadku realnego zbiegu przestępstw., nie ma przeszkód, by zawarte w art. 387 § 1 k.p.k. sformułowanie, iż oskarżony „może złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary (...)” rozumieć w ten sposób, że odnosi się ono nie tylko do kary jednostkowej, ale również, w razie zbiegu przestępstw, do kary łącznej. Inna interpretacja byłaby nieuprawniona w świetle reguł wykładni, w tym przeczyłoby racjonalności ustawodawcy oraz byłaby niezgodna z samą istotą instytucji dobrowolnego poddania się karze. Nie można zatem zgodzić się z pełnomocnikiem oskarżycielki posiłkowej, że orzekając karę łączną Sąd nie wykroczył poza granice ugody z oskarżonym, jak też nie zdecydował o realnym stopniu represji karnej. W razie orzekania kary łącznej decyzja taka zawsze ma miejsce, zaś w przypadku M. S. nie można pominąć, że wymierzona mu kara łączna jest wyższa od najwyższej z kar jednostkowych. Głównie z tego względu podniesione w kasacji naruszenie prawa ma charakter nie tylko rażący, ale też mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, nie można bowiem wykluczyć, że oskarżony ubiegałby się o wymierzenie kary łącznej na zasadzie pełnej absorpcji, względnie zbliżonej do absorpcji i że spotkałoby się to z aprobatą stron i sądu. Celowe będzie zauważyć, że obok uchybienia sygnalizowanego w kasacji, miało też miejsce naruszenie art. 366 § 1 k.p.k., bowiem przewodniczący powinien wezwać oskarżonego do wypowiedzenia się co do kary łącznej oraz dodatkowego środka karnego, jeżeli widział potrzebę jego orzeczenia.

Przyjmując, iż protokół rozprawy wiernie oddaje jej przebieg, nie sposób przyjąć, że, jak podano w odpowiedzi na kasację, orzeczenie o środku karnym z art. 41a § 1 k.k. było przedmiotem porozumienia pomiędzy stronami. Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej zdaje się zresztą wywodzić, że było to porozumienie konkludentne, bowiem pokrzywdzona zadawała sądowi pytania dotyczące konsekwencji wydania postanowienia o uchyleniu środka zapobiegawczego wobec M. S. i żadna ze stron uczestniczących w rozprawie nie miała wątpliwości, że środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z określonymi osobami zostanie orzeczony. W związku z tym należy stwierdzić, że gwarancyjny charakter przepisów proceduralnych nakazuje przyjąć, iż w razie wydawania orzeczenia w trybie konsensualnym istotne rozstrzygnięcia muszą być wcześniej jednoznacznie określone, a zgoda oskarżonego na ich zamieszczenie w wyroku musi być wyraźnie zakomunikowana. Nie sposób też zgodzić się z pełnomocnikiem oskarżycielki posiłkowej, że orzeczenie środka karnego bez określenia czasu jego trwania jest uchybieniem niemającym wpływu na treść wyroku. Wpływ ten jest oczywisty, skoro ustawa (art. 43 § 1 k.k.) stanowi, że środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z określonymi osobami orzeka się na okres od roku do 15 lat, a obecnie skazany i inne zainteresowane osoby nie wiedzą, jak długo zakaz ten ma trwać. Ma to również znaczenie z punktu widzenia ewentualnej odpowiedzialności oskarżonego za czyn z art. 244 k.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uznał kasację za oczywiście zasadną i wobec jej kierunku uwzględnił ją w całości w trybie art. 535 § 5 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie jest wykluczone wydanie koniecznego orzeczenia o karze łącznej, ewentualnie też o środku karnym określonym w art. 41a § 1 k.k. w trybie konsensualnym. W razie braku uzgodnienia w tym zakresie, zajdzie potrzeba rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych, oczywiście w granicach, w jakich nastąpiło przekazanie (art. 442 § 1 k.p.k.).

Wobec wydania orzeczenia niekończącego postępowania, nie było potrzeby wypowiedzania się odnośnie do wniosku pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego. Na marginesie można jednak wspomnieć, że pełnomocnik nie miał obowiązku podejmowania czynności

po prawomocnym zakończeniu postępowania, nadto nie wziął udziału w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, zaś przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.) nie przewidują wynagrodzenia za samo sporządzenie odpowiedzi na kasację.